

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านให้เจริญถึงขีดสูงสุดของศักยภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิตโดยคุณสมบัติที่มุ่งสร้างเสริมกระบวนการคิดกระบวนการกลุ่มคุณธรรมจริยธรรม วิถีชีวิตไทย สิ่งแวดล้อมและค่านิยมที่ถูกต้อง หากโรงเรียนมีการจัดการบริหารที่ดีมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีอัตลักษณ์ที่สามารถใช้เป็นแนวทางหลักให้ครู และบุคลากรในโรงเรียนยึดถือและปฏิบัติตามก็เชื่อได้ว่าโรงเรียนนั้นๆ จะประสบความสำเร็จได้เนื่องจากการศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนามนุษย์เพื่อพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม แต่คุณภาพการศึกษาไทยกลับตกต่ำลงสวนทางกับความเจริญก้าวหน้าของเศรษฐกิจโลก ได้มีความพยายามปฏิรูปการศึกษาของไทยอย่างเป็นทางการที่ชัดเจนมาแล้ว 2 ครั้ง คือ เมื่อ พ.ศ. 2542 และ พ.ศ. 2552 แต่ยังไม่อาจประสพผลสำเร็จในเรื่องคุณภาพการศึกษาและคุณภาพเด็กเท่าที่ควร โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการสะท้อนให้สังคมเห็นว่า การจัดการศึกษาที่ผ่านมาคุณภาพหรือไม่ (ไพฑูริย์ ลินลาร์ตัน และคณะ, 2556, หน้า 15)

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองตลอดชีวิตตั้งแต่การวางรากฐานของชีวิตเมื่อแรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถต่างๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขเพราะการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมเริ่มตั้งแต่การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการบริการทางการศึกษาขั้นต้นที่มุ่งจัดการศึกษาให้กับประชาชนในวัยแรกของชีวิต การศึกษาระดับนี้จึงมีความสำคัญต่อเด็กและครอบครัว โดยเฉพาะในภาวะที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่าง

รวดเร็วในทุกด้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมมากขึ้นครอบครัวไม่สามารถ
 อบรมเลี้ยงดูกล่อมเกลาเด็กได้เหมือนสมัยก่อน เพราะลักษณะของครอบครัวเป็น
 ครอบครัวเดี่ยวผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรของตนได้จึงก่อให้เกิดปัญหาหลายด้าน ดังนั้น
 โรงเรียนอนุบาลจึงมีความจำเป็นสำหรับสังคมปัจจุบันมากขึ้น เพื่อการดำเนินการและการ
 เตรียมเด็กตั้งแต่ปฐมวัยเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพและ
 เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ(เมธาวิอุตมธรรมมานุภาพและคณะ2550, หน้า 1)
 นอกจากนี้โรงเรียนอนุบาลยังมีความสำคัญอย่างมากในการให้การอบรมสั่งสอน ให้ความรู้
 และปลูกฝังความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา
 ให้แก่เด็กในช่วงปฐมวัย ซึ่งถือว่าเป็นช่วงวัยเยาว์ของชีวิตที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็น
 ช่วงที่สมองมีการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ที่มีความสมบูรณ์ เป็นวัยที่พัฒนาการทุกด้าน
 เจริญเติบโตในอัตราที่สูงสุดช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ของมนุษย์คือ
 แรกเกิดถึง 7 ปีการพัฒนาสมองของมนุษย์ในช่วงวัยนี้จะพัฒนาไปถึง 80 %ของผู้ใหญ่ครู
 ควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยของเด็กซึ่งศักยภาพแห่งการเรียนรู้และพัฒนาการด้าน
 ต่างๆ ในวัยนี้สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องเหมาะสม

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญและมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ
 เอกชนในการจัดการศึกษาตลอดมา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไข
 เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ.2545ในส่วนที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษาเอกชนให้มีความ
 เป็นอิสระโดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินผลคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ
 และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกัน
 กับสถานศึกษาของรัฐที่รัฐบาลเปิดโอกาสและส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
 จัดการศึกษาเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล โดยการสนับสนุนให้จัดตั้งโรงเรียนเอกชนทุก
 ระดับและทุกประเภท ทำให้การศึกษาเอกชนเข้ามามีบทบาทสำคัญมากขึ้นเพื่อสร้างสรรค์
 และพัฒนาประชากรส่วนหนึ่งของประเทศให้มีความรู้ความสามารถตามที่สังคมคาดหวัง
 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2545, หน้า 1)Schultz (1982) ได้กล่าวไว้ว่า
 การส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะทำให้มีประสิทธิภาพ
 ในการจัดการศึกษาของภาครัฐสูงขึ้นเพราะมีการแข่งขัน ดังนั้นบทบาทของภาคเอกชนจึง
 ไม่เพียงแต่ช่วยให้มีทรัพยากรในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นแต่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพและ
 ความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ส่วนปัจจัยที่สนับสนุนให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานด้านการบริหาร บรรยากาศโรงเรียน เป้าหมายทางวิชาการ คุณภาพการสอนของครู คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน นวัตกรรมใหม่ และโปรแกรมการประเมินผล สอดคล้องกับรัชต์วรรณกาญจนปัญญาคม (2545, หน้า 22) ที่กล่าวถึงเกณฑ์ความเป็นเลิศในการดำเนินงานด้านการศึกษา (Education Criteria for Performance Excellence) ว่า เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนประสบผลสำเร็จในการพัฒนาประชากร และส่งผลสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ (Baldrige National Quality Program, 2005) ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาเกณฑ์ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงด้วยการนำแนวคิดเชิงระบบเข้ามาเป็นแนวทางในการประเมินเพื่อส่งเสริมให้การจัดการศึกษามีมาตรฐาน ได้มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ เช่น การจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการที่ประกาศใช้เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2548 ยึดหลักพัฒนาเด็กโดยองค์รวม หลักการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ หลักการสร้างเสริมความเป็นไทย หลักความร่วมมือและหลักความสอดคล้อง ส่วนมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ได้กำหนดไว้ 4 ด้าน คือด้านคุณภาพเด็กด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการบริหารและจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 2) และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของ สมศ. (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาปฐมวัย (2-5 ปี) ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับแต่ละประเภทการศึกษา มาตรฐานว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550, หน้า 1) เกณฑ์ต่างๆ เหล่านี้ได้พัฒนาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านการจัดการศึกษา

การปฏิบัติที่เป็นเลิศเป็นวิธีการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของชุมชน ผู้ปกครอง และนำมาสู่ความเป็นเลิศในการดำเนินการ ดังนั้นการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นมาตรฐานมีคุณภาพ และมุ่งสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน จะต้องอาศัยปัจจัยร่วมกันหลายประการ เช่น ผู้บริหารเป็นผู้นำ ครูเป็นมืออาชีพที่มีจิตวิญญาณของความเป็นครูที่แท้จริง โรงเรียนมีความพร้อมในด้านทรัพยากร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ หรือเทคโนโลยีต่างๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โรงเรียนมีวัฒนธรรมในการ

ทำงานที่ดีซึ่งช่วยส่งเสริมความมุ่งมั่นและพลังการปฏิบัติงานของผู้บริหารคณะครูและบุคลากรอื่นๆ ได้ดีขึ้นส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าอันจะนำมาซึ่งสำเร็จของการพัฒนาการศึกษาเอกชนให้อยู่รอดได้ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำจะช่วยนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้

ส่วนปัญหาการบริหารจัดการศึกษาของเอกชน โดยเฉพาะการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยและประถมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยังไม่ได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ในประเด็นนี้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการบริการที่มีต่อการจัดการศึกษาเอกชนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในส่วนภูมิภาค ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2551 พบว่า ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความล่าช้าในการจัดตั้งและดำเนินกิจการโรงเรียนเอกชน บุคลากรไม่เพียงพอ นักเรียนไม่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างทั่วถึง การอุดหนุนการศึกษาเอกชนมีความล่าช้า การเบิกจ่ายกองทุนสงเคราะห์ครูและครูใหญ่โรงเรียนเอกชนมีความล่าช้าและไม่ตรงเวลา โรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรเงินกู้เพื่อพัฒนาการศึกษาเอกชน ขาดมาตรฐานในการเก็บรักษาเอกสารการดำเนินการทั่วไปขาดการประสานกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับหน่วยงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 11) สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 7 ประกอบด้วยเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย จังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมหาสารคาม พบว่า สำนักเขตพื้นที่การศึกษาบางแห่งขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลสถานศึกษาเอกชนโดยตรง เจ้าหน้าที่ขาดความตั้งใจในการทำงาน เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาเอกชน การสนับสนุนส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่สถานศึกษาเอกชนมีน้อย งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ การเบิกจ่ายงบประมาณต่างๆ ล่าช้า การรับส่งเอกสารล่าช้าและขาดแคลนอุปกรณ์ในการดำเนินงานเกี่ยวกับสถานศึกษาเอกชนโดยตรง เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นต้น และที่เป็นปัญหาส่งผลกระทบต่อโรงเรียนเอกชนในปัจจุบันคือ การเพิ่มเงินเดือนผู้ที่จบปริญญาตรี 15,000 บาท ของรัฐก่อให้เกิดวิกฤติกับโรงเรียนเอกชนอย่างมาก เพราะเท่ากับปรับเพิ่มถึง 59.95% ในขณะที่การอุดหนุนจากภาครัฐไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมถึงการอุดหนุนค่าครองชีพ ซึ่งรัฐควรสนับสนุนให้เต็มจำนวน ไม่ใช่ให้เอกชน

ร่วมออกครึ่งหนึ่ง รวมถึงควรปรับเพิ่มเงินอุดหนุนรายหัวของเด็กที่ยังต่ำกว่าความเป็นจริงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันด้วย

จากปัญหาทั้งหมดตามที่กล่าวมา ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาเอกชนมาโดยตลอดในสภาวะที่มีการแข่งขันทางการศึกษาสูงเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการศึกษาอาเซียน และเพื่อพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาให้บรรลุเจตนารมณ์และเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งสถานศึกษาทุกระดับมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและความคาดหวังของสังคม ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศ อันจะเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาเอกชนมุ่งเน้นไปสู่ความเป็นเลิศให้เป็นมาตรฐานเดียวกับรัฐ และต่อยอดเป็นองค์ความรู้ในการบริหารสถานศึกษาเอกชนให้มีศักยภาพในการแข่งขันสู่เวทีสากลและเป็นที่ยอมรับของสังคม

คำถามวิจัย

การวิจัยพัฒนาแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศควรมีลักษณะอย่างไร
2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศเป็นอย่างไร
3. ผลยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศที่พัฒนาขึ้นเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศมีความมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศ
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศที่พัฒนาขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศมีความสำคัญของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการ ในการนำผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่ได้ไปใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ
2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ให้โรงเรียนเอกชนใช้เป็นกรอบในการประเมินตนเองและเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐาน โดยมีเป้าหมายในการส่งมอบคุณค่าที่ดีให้แก่ผู้เรียน
3. ผลการวิจัยจะเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามเกณฑ์การบริหารจัดการที่เป็นเลิศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคม
4. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้กับองค์การทางการศึกษาในสังกัดอื่นๆ นำไปปรับปรุงหรือประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบได้แก่ 1) ด้านการนำองค์การ 2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ 3) ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 4) ด้านการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) ด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 6) การจัดการกระบวนการ และ 7) ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับผลการประเมินรอบสองจาก สมศ. ในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมากจำนวน 4 คน เป็นระดับปฐมวัย 2 คน และระดับประถมศึกษา 2 คน และผู้บริหารระดับสูง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 2 คน

2.2 ผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คน โดยเลือกจาก 3 กลุ่มต่อไปนี้

2.2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รับผิดชอบกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน จำนวน 3 คน

2.2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิจากนักวิชาการ จำนวน 7 คน โดยมีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก เป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษในสถาบันระดับอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมีประสบการณ์ด้านการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน จำนวน 7 คน ที่จัดการศึกษาโรงเรียนในระบบ ในระดับอนุบาล (อายุ 3-5 ขวบ) หลักสูตร 3 ปี โดยจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาเพียงอย่างเดียว หรือเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาหรือเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาโดยมีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในด้านการบริหารโรงเรียนเอกชนที่ได้รับผลการประเมินรอบสองจาก สมศ. ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

2.3 กลุ่มเป้าหมายในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 18 จังหวัด จำนวน 206 คน จาก 725 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล (อายุ 3-5 ขวบ) หลักสูตร 3 ปี โดยจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาเพียงอย่างเดียวหรือเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาหรือเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาที่ได้รับผลการประเมินรอบสองจาก สมศ. ในภาพรวมอยู่ในระดับดี และ ระดับ ดีมาก ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.4 ผู้เชี่ยวชาญยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบ โดยการจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting) จำนวน 8 คน โดยเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญจากนักวิชาการ จำนวน 3 คน โดยมีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก เป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษในสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สาขาวิชาบริหารการศึกษา หรือสาขาปฐมวัย และมีประสบการณ์ด้านการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี ผู้เชี่ยวชาญจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 คน ที่จัดการศึกษาโรงเรียนในระบบ ในระดับอนุบาล (อายุ 3-5 ขวบ) หลักสูตร 3 ปี โดยจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาเพียงอย่างเดียว หรือเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา หรือเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาโดยมีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในด้านการบริหารโรงเรียนเอกชนที่ได้รับผลการประเมินรอบสองจาก สมศ. ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดเบื้องต้น ความหมาย ความสำคัญ หลักการ แนวคิด วิธีการบริหารที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence) ซึ่งเกณฑ์คุณภาพดังกล่าวเป็นผลมาจากการสังเคราะห์เกณฑ์คุณภาพ ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาชาติ (2549) เกณฑ์ประเมินมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550) เกณฑ์ประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาสถานการศึกษาปฐมวัยในสหรัฐอเมริกา (NAEYC) รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย สหรัฐอเมริกา (MBNQA) เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของประเทศไทย (ECPE) เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (EFQM) รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศญี่ปุ่น (JQA) รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์ (SQA) และรางวัลคุณภาพของประเทศไทย (TQA) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) แล้วนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวแปรในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศ ผู้วิจัยนำมากำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย รายละเอียดดังแสดงในภาพประกอบ 1

- การวิเคราะห์เอกสาร

- 1.แนวคิดทฤษฎีการบริหารโรงเรียนเอกชนที่เป็นนิติบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการ (2546)
- 2.แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศได้แก่ สมโภชน์ นพคุณ (2541), ลัญญา เศรษฐพิทยากุล (2546), สมโภชน์ นพคุณ (2541), เฉลียวสรสิทธิ์ (2552) ฯลฯ
- 3.เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศได้แก่ เกณฑ์ประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาสถานศึกษาปฐมวัยใน

กระบวนการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- 1) การนำองค์การ
- 2) การวางแผนกลยุทธ์
- 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้

รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่
ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้มีนิยามศัพท์เฉพาะดังต่อไปนี้

1. รูปแบบหมายถึง สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้

2. การพัฒนารูปแบบหมายถึง กระบวนการสร้างหรือพัฒนาโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา

3. การบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชน หมายถึง การดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลเอกชนตามขอบข่ายภารกิจให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

4. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลสู่ความเป็นเลิศ หมายถึง กระบวนการสร้างหรือพัฒนาแนวคิดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนให้โรงเรียนอนุบาลเอกชนมีคุณภาพตามเกณฑ์คุณภาพเป็นไปตามความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้

4.1 การนำองค์การ (Leadership) หมายถึง วิธีการบริหารจัดการที่ผู้บริหารขององค์การนำมาใช้ในการชี้นำ และสร้างให้เกิดความยั่งยืนกับองค์การ มีการบริหารจัดการที่ดีตามกฎระเบียบ และหลักจริยธรรมมาภิบาลการคาดหวังในผลการดำเนินงานขององค์การ การกำกับดูแล และความรับผิดชอบต่อสังคม

4.2 การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) หมายถึง กระบวนการของการกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ขององค์กร กำหนดแผนทั้งในระยะสั้น กลาง และยาว และการนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผล

4.3 การมุ่งเน้นผู้เรียนปกครอง และชุมชน(Student, Stakeholder and community Focus) หมายถึง องค์การกำหนดความต้องการความจำเป็นความคาดหวังและความชอบของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน รวมถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์และการตอบสนองของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีความพึงพอใจ

4.4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measure, Analysis, and Knowledge Management) หมายถึง การจัดการกับสารสนเทศรวมทั้งการจัดการความรู้ขององค์การเป็นกระบวนการใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่มีความพร้อมและมีคุณภาพเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน อีกทั้งเป็นศูนย์กลางในการทำให้เกิดความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

4.5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล (Workforce Focus) หมายถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของผู้ปฏิบัติงาน และบรรยากาศในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกพอใจและทำงานได้อย่างเต็มที่ มีความรู้สึกผูกพันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน รวมถึงมีการจูงใจและทำให้บุคลากรพัฒนาและใช้ศักยภาพเต็มที่ในการทำงาน

4.6 การจัดการกระบวนการ (Process Management) หมายถึงกระบวนการขององค์การ/สถานศึกษา ตั้งแต่การออกแบบ การจัดการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้และการบริหารนักเรียน และกระบวนการสนับสนุน ซึ่งจะทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.7 ผลลัพธ์การดำเนินการ (Result) หมายถึง ผลการดำเนินงานที่มีคุณภาพหรือความเป็นเลิศ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

4.7.1 คุณภาพด้านนักเรียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในด้านความรู้และด้านคุณลักษณะ ตามกลุ่มประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546

4.7.2 คุณภาพด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาและความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ

4.7.3 ด้านความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจของบุคคลกลุ่มต่างๆ ที่มีต่อโรงเรียน เช่นนักเรียนผู้ปกครองศิษย์เก่า ครูและบุคลากร และประชาชนทั่วไป

5. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสองจาก สมศ. ในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมากซึ่งผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย

5.1 ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบริหารโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท มีประสบการณ์ด้านบริหารการศึกษาระดับนโยบาย และมีความเชี่ยวชาญในด้านการวิจัยทางการศึกษา

5.2 ผู้ทรงคุณวุฒิจากนักวิชาการ ที่มีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก เป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษในสถาบันระดับอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง-เหนือสาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือการศึกษาปฐมวัยและมีประสบการณ์ด้านการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี

5.3 ผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในด้านการบริหารโรงเรียนเอกชนเป็นที่ประจักษ์ โดยได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสองจาก สมศ. ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

6. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ระดับอนุบาล(อายุ 3-5 ขวบ) หลักสูตร 3 ปี ซึ่งจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาเพียงอย่างเดียว หรือเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา หรือเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษา ที่ได้รับอนุญาตเป็นโรงเรียนที่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 และได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสอง(พ.ศ.2549-2553)จาก สมศ. ในภาพรวมอยู่ในระดับดีขึ้นไป

7. โรงเรียนอนุบาลเอกชน หมายถึง สถานศึกษาของเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ระดับอนุบาล (อายุ 3-5 ขวบ) หลักสูตร 3 ปี ซึ่งจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาเพียงอย่างเดียวหรือเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา หรือเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2556 ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสอง(พ.ศ.2549-2553) จาก สมศ. ในภาพรวมอยู่ในระดับดีและ ระดับดีมาก